

9de vergadering

Donderdag 5 oktober 1995

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Deetman

Tegenwoordig zijn 123 leden, te weten:

Adelmund, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Assen, Augusteijn-Esser, Bakker, Beinema, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Blauw, Van Blerck-Woerdman, Bolkestein, Boogaard, Van den Bos, Van Boxtel, Bremmer, M.M. van der Burg, V.A.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Deetman, Van Dijke, Dijkma, Dittrich, Van den Doel, Doelman-Pel, Duivesteijn, Van Erp, Essers, Fermina, Gabor, Van Gelder, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, Heerma, Van der Heijden, Hendriks, Hessing, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, Van Hoof, Hoogervorst, De Hoop Scheffer, Houda, Huys, Janmaat, De Jong, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, M.M.H. Kamp, Keur, Koekkoek, Korthals, Lansink, Leers, Liemburg, Lilipaly, Marijnissen, Middel, Van Middelkoop, Mulder-van Dam, Van Nieuwenhoven, Nijpels-Hezemans, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Van der Ploeg, Poppe, Rabbae, Rehwinkel, Reitsma, Remkes, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Roethof, Rosenmüller, Rouvoet, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Schuurman, Sipkes, Smits, Stellingwerf, Sterk, Van der Stoel, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Verbugt, Verhagen, Verkerk, Versnel-Schmitz, Verspaget, Vliegthart, Van der Vlies, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, Vreeman, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Wallage, Van Walsem, Van Waning, Weisglas, Witteveen-Hevinga, Wolters, Woltjer, Ybema, Van Zijl en Zonneveld,

en de heer Van Mierlo, vice-minister-president, minister van Buitenlandse Zaken, mevrouw Sorgdrager, minister van Justitie, mevrouw Borst-Eilers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en de heer Linschoten, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Assen, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

H.G.J. Kamp, De Koning en Van den Berg, wegens verblijf buitenslands;

Van Heemskerck Pillis-Duvekot, wegens verblijf buitenslands, tot en met aanstaande dinsdag.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Afwijking van het aanpassingsmechanisme in de Wet individuele huursubsidie voor de duur van het subsidiëtijdvak dat is aangevraagd op 1 juli 1995 en loopt tot en met 30 juni 1996 (24331).**

Dit wetsvoorstel wordt zonder beraadslaging en, na goedkeuring van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Afschaffing van de legitieme portie van ascendenten (24237).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Swildens-Rozendaal** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dit is één van die unieke momenten, zoals vaker beleefd bij de behandeling van het nieuw Burgerlijk Wetboek, dat één lid namens de hele commissie en dus namens alle fracties in de Kamer het woord mag voeren.

Het voorstel om de legitieme portie van ascendenten, dus de opgaande lijn, af te schaffen, vormde een onderdeel van de al vele jaren slepende grote wijzigingsoperatie van het versterfrecht. Deze legitieme portie, het wettelijk erfdeel van ouders, is velen in de samenleving een doorn in het oog. Immers, heeft men zelf geen nakomelingen en wenst men bij testament over de bestemming van de eigen nalatenschap te beschikken, dan kan door het beroep dat de ouders kunnen doen op hun wettelijk erfdeel, het zelfbeschikkingsrecht danig gefrustreerd worden. Ondanks het testament wordt de bestemming die men op het oog had, niet volledig gehonoreerd. Het bekende goede doel en de verzorging van de achterblijvende partner zijn daarbij sprekende voorbeelden. In de samenleving bestaat dan ook grote behoefte aan het afschaffen van deze legitieme portie.

De fracties van de PvdA en D66 hebben zich voor dat afschaffen altijd zeer sterk gemaakt. Voor andere fracties gold hetzelfde, zij het wellicht soms wat minder expliciet. Toen het zich liet aanzien dat de wijziging van het versterfrecht voorlopig nog niet kon worden afgerond ± deze minister is zeer serieus ingegaan op de naar voren gebrachte kritiek en er is zelfs

Swildens-Rozendaal

een regeringscommissaris aangesteld ± heb ik de vaste commissie voor Justitie voorgesteld om de minister uit te nodigen om dit onderdeel bij voorrang te wijzigen. Zowel de commissie als vervolgens de minister is daar prompt op ingegaan. De minister deed ons per ommekeer een wijzigingsvoorstel toekomen. Door alle fracties is ingestemd met een blanco verslag.

Het voorstel zou natuurlijk als hamerstuk kunnen worden afgehandeld. Maar een voor de samenleving zo belangrijk moment wil de commissie voor Justitie niet ongemerkt laten passeren. Namens de commissie voor Justitie wil ik de minister hartelijk danken voor deze voortvarendheid. Ik spreek de hoop en verwachting uit dat de wetswijziging spoedig in het Staatsblad verschijnt. Wat de wijziging van het versterfrecht betreft, spreek ik de hoop uit dat wij er met z'n allen ± minister en Kamer ± in slagen om die operatie in ieder geval in deze kabinetsperiode af te ronden. Ik wens de minister, die nu aan zet is, veel wijsheid toe.

□

Minister **Sorgdrager**: Mijnheer de voorzitter! De dank van de commissie, naar voren gebracht bij monde van mevrouw Swildens, neem ik gaarne in ontvangst. Het is inderdaad een uniek moment. Eigenlijk was iedereen het er in 1965 al over eens dat moest gebeuren wat vandaag dan staat te gebeuren. Aangezien er geen invoeringswet is geweest, is het heel lang blijven liggen en pas meegenomen bij de algehele herziening van het erfrecht. Maar wat nu voorligt, is eigenlijk nooit controversieel geweest.

Hoewel er een blanco verslag is, is het goed om even bij dit moment stil te staan. Mevrouw Swildens wees daar terecht op. Erfrecht is nu eenmaal voor de samenleving van buitengewoon groot belang. Het onderdeel dat nu voorligt, is eveneens belangrijk. Er zijn wel wetsvoorstellen van een minder belang die veel meer tijd van behandeling in beslag nemen dan dit. Ik vind het dan ook goed dat dit zo gebeurt.

Natuurlijk is dit maar een klein onderdeel van het erfrecht, dat nog aan herziening toe is. Wij werken er inderdaad hard aan. Het is juist dat ik daarvoor een regeringscommissaris

heb aangesteld. Wij willen dat part voor part zo snel mogelijk aan de orde stellen. Ik ben van plan om nog dit najaar in elk geval een richtinggevend notitie omtrent de positie van de langstlevende echtgenoot naar de Kamer te sturen, zodat wij ook daarover van gedachten kunnen wisselen.

Voorzitter! Ik hoop dat dit wetsvoorstel snel zijn weg verder kan gaan, zodat wij nu een start hebben gemaakt met de herziening van het erfrecht.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt, na goedkeuring van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Regeling van een verzekering voor nabestaanden (Algemene nabestaandenwet) (24169).**

(Zie vergadering van 4 oktober 1995.)

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Staatssecretaris **Linschoten**: Voorzitter! Ik zou graag beginnen met mijn dank uit te spreken aan het adres van de woordvoerders voor de aandacht die zij aan dit wetsvoorstel hebben gegeven. Dit heeft niet alleen in de schriftelijke voorbereiding, maar ook tijdens het debat in eerste termijn geleid tot uitvoerige beschouwingen en ook tot een groot aantal vragen, die ik in mijn eerste termijn graag zal proberen te beantwoorden.

Enkele leden hebben een wel zeer pregnante vraag op tafel gelegd, namelijk welk wetsvoorstel ik hier vandaag namens de regering zal verdedigen: het door het kabinet ingediende wetsvoorstel dat geheel spoort met de afspraken die zijn neergelegd in het regeerakkoord of dat wetsvoorstel in combinatie met het amendementencomplex dat is overeengekomen tussen de drie coalitiepartijen. Ik kan mij die vraag voorstellen. Ik kan mij ook de manier waarop die vraag wordt gesteld voorstellen. De heer Rosenmüller zei: ik ga ervan uit dat de staatssecretaris

zal vechten als een leeuw voor zijn wetsvoorstel. Laat ik in ieder geval bevestigen dat ik zal vechten als een leeuw voor de fundamenten en de grondslagen van het wetsvoorstel dat wij verdedigen. Het was echter ook mij helder dat het voorstel dat door mij is ingediend op basis van het regeerakkoord te verbeteren was, ook substantieel, zelfs binnen de gegeven financiële kaders. Het is dan ook niet voor niets geweest dat bij het vaststellen van het regeerakkoord naast de afspraken over de exacte inhoud van het nieuwe voorstel Algemene nabestaandenwet is opgenomen: "Het kabinet zal, op basis van de budgettaire randvoorwaarde voor de AWW-wijziging, open staan voor varianten in de vormgeving van de maatregel."

Voorzitter! Dat heb ik namens het kabinet dan ook gedaan. Dat betekent dat u ervan mag uitgaan dat het amendementencomplex van de coalitie, het amendement-Kalsbeek c.s., wat mij betreft in goed overleg tot stand is gekomen. Ik geef dan gelijk een antwoord op een belangrijke vraag van een aantal woordvoerders; ik zal dat zo meteen nog specificeren. Het amendement is niet alleen een wezenlijke verbetering voor de betrokkenen, maar het past ook binnen de aangegeven financiële randvoorwaarden. Het loopt financieel rond ± ook de heer Van der Vlies heeft ernaar gevraagd ± gegeven de taakstelling die wij ons hebben voorgenomen.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter! Ik begrijp deze mededelingen van de staatssecretaris natuurlijk wel, want hij moet zich niet al te veel op afstand zetten van zijn coalitiefracties. Het is toch echter niet alleen een kwestie van vormgeving? Dat kan hij mij niet wijsmaken. Er is met het amendement, hoe je er ook tegenaan kunt kijken, wel iets meer aan de hand dan vormgeving en verbetering op onderdelen. In de schriftelijke uitwisseling van gedachten heeft de staatssecretaris vrij forse argumenten gebruikt om zijn voorstel, bijvoorbeeld op het punt van gehuwden en samenwonenden, te verdedigen. Nu ligt er een amendement dat dat volstrekt omdraait. Dat vind ik meer dan vormgeving.

Staatssecretaris **Linschoten**: Daar hebt u gelijk in. Ik ben ook blij dat het meer dan vormgeving is. Het